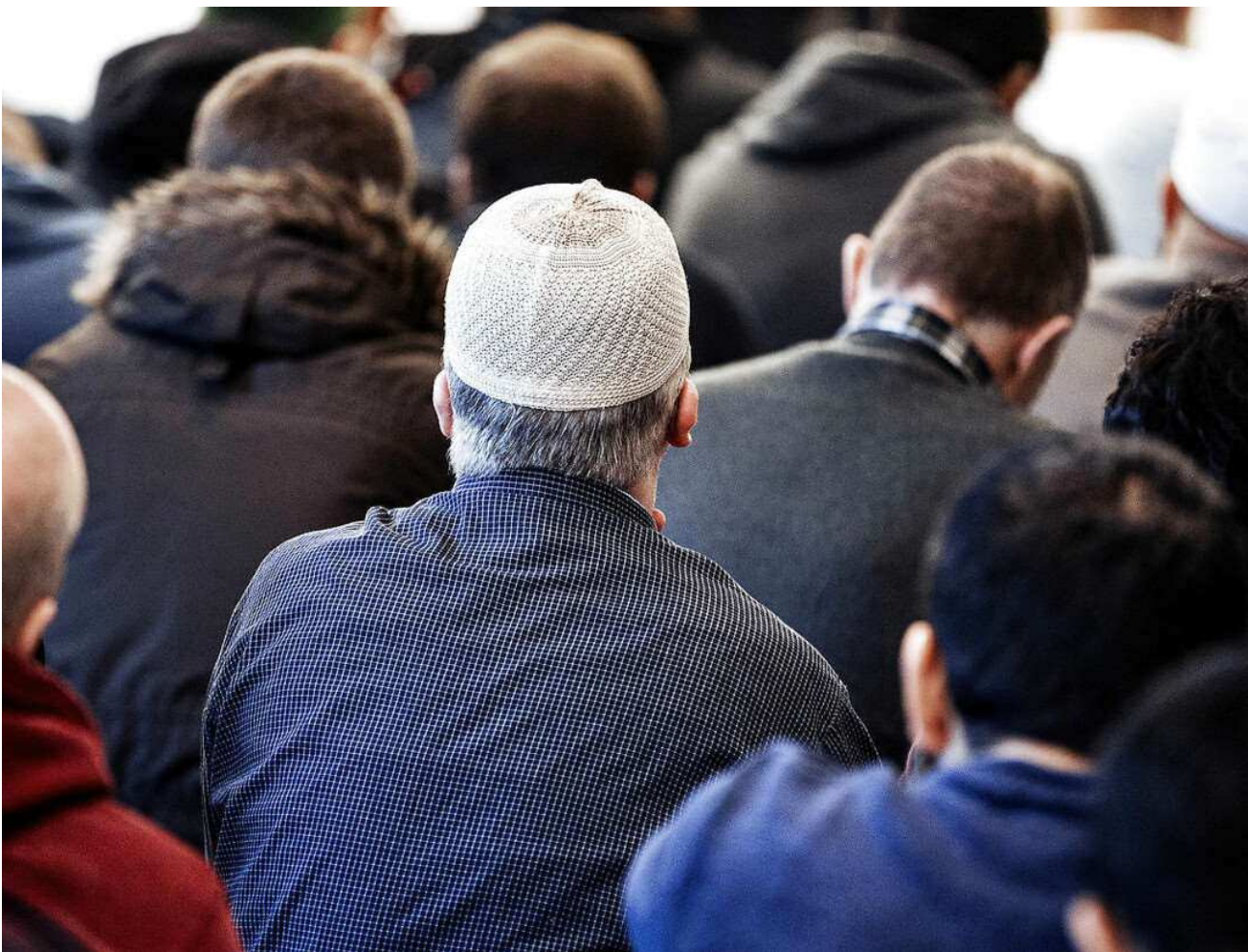

METROPOL

Islamforskere: Stort mørketal af moskeer undergraver politiske indgreb og kontrol

Donationer fra udlandet og prædikener på fremmede sprog kan gå under radaren. Kun hver tredje moské er en del af et anerkendt trossamfund. Det er problematisk for den gennemsigtighed, politikere kræver, advarer to førende islamforskere i Danmark.

Et arrangement i en moské i Espergærde skabte stor debat, eftersom det kun var mænd, der måtte deltage. Arkivfoto.
Foto: Bax Lindhardt/Ritzau Scanpix

Mandag d. 20. december 2021, kl. 06.36

Del denne artikel ▾

SIMON WINCENZ HEIM
Journalist og digital forsideredaktør

MADS KLITGAARD
Journalist

Lyt til artiklen

8 min

I slutningen af denne sommer blev en nyåbnet moské hurtigt genstand for stor [debat](#), da kvinder var blevet forment adgang til et arrangement.

Og i oktober fik en forening, der drev moské i Herlev, et påbud fra kommunen om at lukke, viser en aktindsigt. Begge gange mente kommunerne, at de religiøse aktiviteter var »ulovlige«, fordi det brød med lokalplaner.

Fælles for dem var, at de formåede at komme til offentlighedens kendskab, men det er der mange moskeer, der ikke gør.

Ifølge seneste forskning er kun en tredjedel af moskeerne enten selv et anerkendte trossamfund eller en menighed under et anerkendt trossamfund, hvilket ifølge to førende islamforskere i mange tilfælde vanskeliggør, hvis ikke direkte undergraver politiske tiltag og den kontrol, der er rettet mod trossamfund.

»Når trossamfund er anerkendte, indgår de i en reguleringsmekanisme, hvor man fra myndighedernes side gennem kontakt til disse moskeer kan få viden om dem og eventuelt påvirke dem på forskellige måder,« siger Lene Kühle, der er professor mso ved Afdeling for Religionsvidenskab på Aarhus Universitet.

Hun står sammen med en assistent bag nogle af de eneste kortlægninger over moskeer i Danmark. De blev lavet i 2006 og senest i 2017, hvor de fandt frem til 170 stykker. I dag er det hendes vurdering, at det er tættere på 185.

Hun anerkender selv, tallet kan diskuteres.

»Der er ikke nogen officiel, juridisk definition af, hvad en moské er. Jeg har selv haft en definition, der lød på, at der eksempelvis mindst én gang om ugen skulle være offentlig bøn. Det er svært at finde en definition, alle er enige om,« siger Lene Kühle, der er alligevel er kommet frem til en opsigtsvækkende konklusion:

»Der er sket en stor stigning i antallet af moskeer i Danmark. Fra 2006 til 2017 var der en stigning på omtrent 50 procent, der cirka svarer til stigningen i antallet af muslimer i landet. Der er også kommet flere moskeer, der er en del af anerkendte, muslimske trossamfund, men det er samlet set stadig kun en tredjedel,« forklarer hun.

Det var fra denne kontorbygning, at Herlev Kommune opdagede, at der blev drevet en »ulovlig« moské, som kaldte til fredagsbøn over Facebook.
Foto: Niels Ahlmann Olesen.

De skjulte trossamfund

I dag kan trossamfund ansøge om anerkendelse hos Kirkeministeriet, hvilket giver mulighed for en række fordele. Et anerkendt trossamfund kan blandt andet søge om, at en person med et forkynderembede får lov til at vie andre med en borgerlig gyldighed. Derudover er der også visse skattefordele såsom fradrag på ejendomsskat.

For at et trossamfund kan blive anerkendt, kræves blandt andet mindst 50 myndige medlemmer og et revideret årsregnskab.

Til gengæld indgår de i et offentligt [trossamfundsregister](#), der skaber en større gennemsigtighed for egne medlemmer, men også for myndigheder, journalister og andre.

Blandt andet kræves det, at de anerkendtes trossamfund fremlægger vedtægter, regnskaber og donationer.

Men den liste er en række moskeer ikke en del af. Plausibel forklaring følger senere.

For det har længe været et politisk ønske at gribe ind over for lukkede miljøer, [primært i muslimske kredse](#). Det tæller eksempelvis en indsats med at forebygge radikaliserings, men også andre bestemte politiske tiltag, der har haft til sigte at styrke integrationen og/eller nedbryde parallelsamfund.

Regler og ligestilling

Professor Lene Kühle peger på flere steder, hvor politiske indgreb ifølge hende kan virke meningsløse - for det er åbenlyst svært at kontrollere, om en moské har et regelsæt, hvis man ikke ved, den eksisterer.

Et eksempel: I 2020 varslede den socialdemokratiske regering, at den ville [fremsætte lovforslag](#) om at oversætte prædikener på andre sprog til dansk.

»Hvordan vil man overhovedet indhente prædikener fra trossamfund, der ikke er anerkendte og tjekke op på dem, når man ikke ved, hvem de er?« spørger Lene Kühle retorisk og understreger:

»Jeg har ikke rigtig fantasi til at se, hvordan man ville kunne gennemføre sådan en lov på tilfredsstillende vis.«

Derudover hæfter Lene Kühle sig ved [Udlændingestyrelsens forbudsliste](#) over for udenlandske donationer fra blandt andet »statslige myndigheder og statsligt styrede organisationer og virksomheder«, der kan »modarbejde eller underminere demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder i Danmark«.

Listen er endnu ikke færdiglavet, da loven trådte i kraft 15. marts 2021, men:

»De fleste oplysninger, man har om udenlandske donationer, kommer fra anerkendte trossamfund, der har meldt det ind i deres regnskaber. Andre steder ved man intet om, hvorvidt de får penge fra udlandet,« mener Lene Kühle.

Et demokratisk problem

Niels Valdemar Vinding er lektor ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet. Han har i en årrække forsket i islam i Europa og Danmark.

Han læner sig op ad Lene Kühles vurdering af, at de mange trossamfund, der ikke er anerkendt, giver anledning til en politisk kattedepine:

»Man ikke følge med i, hvad der foregår, når man ikke kan se regnskaberne og vedtægterne. Det er et grundlæggende demokratisk problem – både for myndigheder og trossamfundets menige medlemmer. Hvis man vil det til livs, skal man sørge for, at flere melder sig ind som anerkendte trossamfund,« mener Niels Valdemar Vinding og understreger:

»Vi ved, der er en dialog mellem de anerkendte trossamfund og myndighederne. Det er en god ting, og det taler ind i en logik om en relation og forståelse.«

Savner politisk løsning

Niels Valdemar Vinding forklarer, hvorfor der også er trossamfund, der ikke ønsker at søge om at blive anerkendt.

»Alle de gode intentioner kommer man ikke i mål med, hvis det ikke kan betale sig for flere at søge anerkendelse. Når reglerne er en relativt stor barriere, får man ikke den gavnlige effekt, hverken for samfundet eller trossamfundets egne medlemmer og deltagere. Det er her, krumtappen er,« siger Niels Valdemar Vinding og forklarer, at en række af dem ikke har tid og evner til at udarbejde og indlevere regnskaber, mens der samtidig heller ikke er særligt mange penge på kistebunden.

»Man vil gerne have tilsyn og kontrol og vide, hvad der foregår. Men der er en skævvridning – trossamfundene er små og ressourcetsvage, mens velfærdsstaten, der kan så meget, ikke vil det nok. Derfor giver det ikke mening at forvente, at de aktivt og frivilligt vil forsøge at blive anerkendte samfund,« siger Niels Valdemar Vinding, der mener, at:

»Hvis man laver incitamenterne for trossamfundene store nok, så er der et ret stort potentiale. Problemet er, at den politiske vilje er væk,« siger han.

Hvad kunne det være?

»Man kunne fra myndighedernes side lave en ordning med regnskaberne og vedtægter, måske ved hjælp af juridiske og økonomiske konsulenter,« siger han.

Det er også Lene Kühles håb, at flere trossamfund anerkendes, og at man er opmærksom på deres behov. Mørketallet kan fordrø utryghed og fordomme blandt borgere, mener hun.

»Med de ting, man ikke ved noget om, kan der skabes alle mulige forestillinger om, hvad der sker, selvom det nødvendigvis ikke er tilfældet.«

Politisk uenighed

De Konservative har i [Jyllands-Posten](#) tidligere slået på tromme for, at flere moskeer, herunder de omstridte af slagsen, skulle anerkendes som trossamfund. Men det er tilsyneladende ikke tilfældet nu. Marcus Knuth (K), der både er udlændinge- og integrationsordfører, forklarer:

»Vi har den tilgang, at ekstremistiske moskeer skal lukke, mens resten i langt højere grad skal anerkendes. Virkeligheden er, at det er svært at lukke moskeer på grund af grundloven og retten til at danne foreninger. I den perfekte verden lukkede vi de problemfyldte moskeer, mens resten var anerkendt med det klare formål, at man kan kontrollere dem,« siger han.

Enhedslistens kirkeordfører Christian Juhl mener, at alle trossamfund, herunder moskeer, selv skal vælge, hvorvidt de vil søge om at blive anerkendt. Han mener ligeledes, at politiske tiltag og kontrol ikke er formålet med trossamfundsregisteret.

»Anerkendte trossamfund er lavet med den hensigt at få dem til at trives bedre. Det er ikke for at kontrollere dem. Så udhuler man den oprindelige betydning med trossamfundsregisteret. Jeg har endnu ikke hørt fra nogen myndigheder eller eksperter, at det skulle være en fordel at bekæmpe kriminalitet ved at tvinge trossamfund til at søge om at blive anerkendt,« siger han.

Det har ikke været muligt at få et interview med kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen (S).

LÆS MERE

[METROPOL](#) | ABONNEMENT

I en moské i Nordsjælland blev kvinder forbudt adgang. Nu viser det sig, at den højst sandsynligt er ulovlig

[SAMFUND](#) | ABONNEMENT

Søren Brostrøm gik på knæ i moskeen med en simpel bøn. Nye tal viser, at den er ikke blevet hørt